

Løgmaður á Norðurlandaráðsfundi:

Okkum tørvar tykkara stuðul

-ikki minst tørvar okkum samstarv við norðurlendsku fiskivinnusamfeløginu í Noregi, Íslandi og Grønlandi

Vit prenta her røðuna, Marita Petersen, løgmaður, helt á fundi í Norðurlanda Ráðnum týsdagin:

Hr. Præsident.

Indledningsvis vil jeg bruge nogle ord på det »klassiske« tema om de selvstyrende områders placering i Nordisk Råds regi.

Fra færøsk side har vi de sidste 30 år fremført standpunktet om et mere direkte medlemskab af Nordisk Råd.

Selv om dette ikke er opnået, tilslutter vi os de nyordninger i nordisk samarbejde, der trådte i kraft for godt et år siden, idet disse dog skulle være skridt på vejen i den rigtige retning.

Efter det første år har de selvstyrende områder evalueret de nye ordninger. På statsministrenes møde i går fremførte vi vore synspunkter og kom med forslag til forbedringer og ændringer i proceduren. Disse blev vel modtaget og vi ser frem til et mere frugtbart og givende samarbejde inden for NR.

En optimal udnyttelse af de muligheder, der ligger i de nuværende samarbejdsformer kræver også aktiv medvirken fra de selvstyrende områders side, og dette vil vi bestræbe os på.

Det er mit håb og forventning, at Island som har formandskabet det næste år vil tage dette arbejde med største alvor og medvirke til at synliggøre de selvstyrende områderne. Dette for også at kunne leve op til statsministrenes udtalelse om, at de selvstyrende områders deltagelse i det nordiske samarbejde er en styrke for samarbejdet.

I David Oddssons redegørelse om det nordiske samarbejde i de kommende år ved sessionens åbning i går berørte han mange punkter af vital betydning for Norden og nordisk samarbejde.

Jeg vil først og fremmest give min tilslutning til den høje prioritering af kultur og undervisning og på satsningen af at nå børnene og de unge. Det er min fulde overbevisning, at formår vi

ikke at bringe nordisk kultur og nordisk kulturarv til de unge, er vi mislykkede i vort arbejde. Derfor anser jeg børne- og ungdomspolitikken af afgørende betydning i det nordiske samarbejde i fremtiden.

Samarbejdet på TV-området er utrolig vigtigt.

Teknisk er det muligt at inddrage udkantsområder også Vestnorden i et fælles nordisk TV-samarbejde, men for at dette skal blive til realiteter, må der økonomisk støtte til fra de store og rige dele af Norden. Vi i Vestnorden anser dette arbejde for meget betydningsfuldt for nordisk identitet og vi vil appellere til støtte i fremtidigt TV-samarbejde.

Sammenlægning af nationale institutioner i de enkelte lande og oprettelse af nordiske i stedet for vil være en af måderne at klare os i konkurrencen fra Europa.

For en lille nation, som den færøske kan en sådan udvikling være til fordel, med flere arbejdspladser og med bevarelse af faglig kompetence i samfundet. Ud fra de erfaringer vi færinger har med deltagelse i nordiske og mere internationalt relaterede projekter, især indenfor forskning og produktudvikling, har vi konstateret, at vi på det faglige niveau kan deltage på lige fod med de større lande.

Andre områder, som vi meter bør prioriteres højt i det nordiske samarbejde er miljø og fiskeri. Som borgere i et samfund, der er totalt afhængigt af fiskeri, hvor vi har erfaret, hvor usikker denne tilværelse kan være endda uden indgriben fra mennesker, er vi meget opmærksomme på, at havene må beskyttes mod forurening.

Jeg kan derfor fuldt tilslutte mig, at vi fremmer en fælles nordisk indsats i kampen mod britiske planer om yderligere muligheder for øgning af det radioaktive affald. – Også i det arktiske område er det vigtigt med nordisk samarbejde og bevågenhed i forbindelse med radioaktiv

forurening, især i Barents-havet.

Som det vil være de fleste i Norden bekendt, så befinder det færøske samfund sig i en dyb krise. Lige så hurtigt som det gik op ad i firserne, lige så hurtigt er det gået nedad i halvfemserne.

De fleste prognoser forudsætter et samfund på meget lavt blus, med høj arbejdsløshed og fraflytning fra Færøerne de næste 5 år og måske længere. Dette, kombineret med et næsten uløseligt gældsproblem, gør det svært at se, hvordan Færøerne kommer ud af den onde cirkel, som den faldende økonomi har bragt os i.

Disse uafviselige kendsgerninger har ført til en eksponering af flere strukturproblemer i det færøske samfund.

Det væsentligste strukturproblem er strukturen i det færøske hovederhverv, fiskeriet, hvor det ikke er lykkedes at skabe en ramme for fiskeriet der sikrer en bæredygtig udvikling, biologisk og økonomisk.

Dette er rigtigt nok ikke lykkedes mange steder i verden – om nogen – men i en økonomi, der næsten er strengt hvilende på fiskeriet straffes dette hårdt.

Lagtinget har nu vedtaget en ny fiskerilov der, med nødvendige tilpasninger, danner grundlaget for en mere bæredygtig udvikling i hovederhvervet.

Andre samfundsområder skal gennem lignende tilpasninger, både inden for den private og den offentlige sektor. Alt i alt en periode med pinefulde ændringer i et tempo, som kan gøre det svært for befolkningen og de politiske myndigheder at følge med i.

Det væsentligste problem, der forhindrer at forholdene på Færøerne bliver mere normale, er den meget store udenlandsgæld. Før der er fundet en løsning – udover en refinansiering – hvorved denne udenlandsgæld bringes ned, er mulighederne for at disponere meget små.

For at gøre tilbagebetalingen mulig er vi nødt til at beskære budgetter og at

Týðningarmestur er stuðulin vit kunnu fáa frá norðurlendsku fiskivinnugrannum okkara, segði løgmaður

skaffe offentlige indtægter. Vi er derfor ved at ende i samme situation so vi var i firserne bar med omvendt virkning. Dengang var den offentlige budgetpolitik også konjunkturmedløbende, så at man satte mere fart i overophedningen af økonomien. I halvfemserne sker det samme med modsat fortegn, og de nødvendige budgetmæssige tiltag fører til at økonomien kontraherer mere og mere og vil derfor, hvis man ikke passer på, være med til at forstærke den nedadgående spiral.

Det har været og er stadig en vanskelig tid. Omvæltningen har været så kraftig at det er svært at danne sig et realistisk billede af situationen. Dette leder til, at der fokuseres på de negative tegn, og vi har svært ved at få øje på de positive ting og de stærke sider, der trods alt stadig eksisterer i det færøske samfund. At få dette frem er måske den vigtigste opgave i færøsk politik.

Færøernes forhold til udlandet er i denne forbindelse af afgørende betydning.

Vi har gode fiskeriaftaler med de andre nordiske lande, specielt må jeg nævne den meget store velvilje vi har mødt fra Island. Vi har nu også fået handelsaftaler med EU og med EFTA landene, som giver os adgang til vigtige markeder.

Desværre har EU ikke den samme holdning som EFTA

landene med hensyn til fiskeprodukter. EU mener stadig at de trænger til beskyttelse mod »truslen« fra færøske fiskeriprodukter.

Fra færøsk side er vi meget opmærksom på, hvad der kan ske, hvis flere af EFTA landene går ind i EU. Vi vil derfor henstille til de andre nordiske lande, at de, når og hvis de bliver medlemmer af EU, vil medvirke til at de gode aftaler vi har med jer EFTA-lande, kan have afsmittende virkning på vore aftaler med EU i retning til mere frihandel med alle fiskeprodukter.

I denne vanskelige tid har Færøerne brug for at kunne trække på al støtte, og det nordiske samarbejde er vigtigt i denne sammenhæng. Specielt samarbejdet mellem de nordatlantiske fiskerisamfund fra Kystnorge over Færøerne og Island til Grønland. Udbygningen af dette samarbejde er et af de vigtigste elementer i grundlaget for en gunstiger udvikling for Færøerne i tiden fremover.

Hr. præsident:

Denne session har mere end nogen tidligere været præget af Nordens relationer til Europa.

Dette er forståeligt nu, hvor både Sverige og Finland, og måske også Norge, er på vej ind i EU.

Denne udvikling sætter meget store og nye krav til samarbejdet i Nordisk Råd, hvis dette arbejde skal om-

fatte hele Norden – også den del af Norden, som vil være uden for EU.

Det er mit håb og forventning, at de nordiske lande, der bliver medlemmer af EU i fremtiden fortsat i lige så høj grad, som før er medlemmer af den nordiske familie.

Et enigt og stærkt Norden vil være en betydningsfuld faktor i Europa, og vil samtidig også være i stand til at opfylde de særlige behov, som også de udsatte og svage områder i Norden har.

Gullbrúðleyp

I morgin, 11. mars, kunnu hjúnini Ingibjörg og Napoleon Johannesen, Tinghúsvegi 17, Tórshavn, halda gullbrúðleyp. Vælkomin verður í Pálsstovu frá kl. 19.00.